

**INDIAN SCHOOL DARSAIT
DEPARTMENT OF SANSKRIT
SANSKRIT – CLASS IX**

2018-19 - शब्दरूपाणि

अकारान्तः पुल्लिङ्गः **राम** शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	रामः	रामौ	रामाः
द्वितीया	रामम्	रामौ	रामान्
तृतीया	रामेण	रामाभ्याम्	रामैः
चतुर्थी	रामाय	रामाभ्याम्	रामेभ्यः
पञ्चमी	रामात्	रामाभ्याम्	रामेभ्यः
षष्ठी	रामस्य	रामयोः	रामाणाम्
सप्तमी	रामे	रामयोः	रामेषु
संबोधनम्	हे राम !	हे रामौ !	हे रामाः !

आकारान्तः स्त्रीलिङ्गः **लता** शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
लता	लता	लते	लताः
लताम्	लताम्	लते	लताः
लतया	लतया	लताभ्याम्	लताभिः
लतायै	लतायै	लताभ्याम्	लताभ्यः
लतायाः	लतायाः	लताभ्याम्	लताभ्यः
लतायाः	लतायाः	लतयोः	लतानाम्
लतायाम्	लतायाम्	लतयोः	लतासु
हे लते !	हे लते !	हे लते !	हे लताः !

इकारान्तः पुल्लिङ्गः **मुनि** शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	मुनिः	मुनी	मुनयः
द्वितीया	मुनिम्	मुनी	मुनीन्
तृतीया	मुनिना	मुनिभ्याम्	मुनिभिः
चतुर्थी	मुनये	मुनिभ्याम्	मुनिभ्यः
पञ्चमी	मुनेः	मुनिभ्याम्	मुनिभ्यः
षष्ठी	मुनेः	मुन्योः	मुनीनाम्
सप्तमी	मुनौ	मुन्योः	मुनिषु
संबोधनम्	हे मुने	हे मुनी	हे मुनयः

ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गः **नदी** शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
नदी	नदी	नद्यौ	नद्यः
नदीम्	नदीम्	नद्यौ	नदीः
नद्या	नद्या	नदीभ्याम्	नदीभिः
नद्यै	नद्यै	नदीभ्याम्	नदीभ्यः
नद्याः	नद्याः	नदीभ्याम्	नदीभ्यः
नद्याः	नद्याः	नद्योः	नदीनाम्
नद्याम्	नद्याम्	नद्योः	नदीषु
हे नदि !	हे नदि !	हे नद्यौ	हे नद्यः

उकारान्तः पुल्लिङ्गः **भानु** शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	भानुः	भानू	भानवः
द्वितीया	भानुम्	भानू	भानून्
तृतीया	भानुना	भानुभ्याम्	भानुभिः
चतुर्थी	भानवे	भानुभ्याम्	भानुभ्यः
पञ्चमी	भानोः	भानुभ्याम्	भानुभ्यः
षष्ठी	भानोः	भान्वोः	भानूनाम्
सप्तमी	भानौ	भान्वोः	भानुषु
संबोधनम्	हे भानो!	हे भानू!	हे भानवः

ऋकारान्तः स्त्रीलिङ्गः **पितृ** शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
पिता	पिता	पितरौ	पितरः
पितरम्	पितरम्	पितरौ	पितृन्
पित्रा	पित्रा	पितृभ्याम्	पितृभिः
पित्रे	पित्रे	पितृभ्याम्	पितृभ्यः
पितुः	पितुः	पितृभ्याम्	पितृभ्यः
पितुः	पितुः	पित्रोः	पितृणाम्
पितरि	पितरि	पित्रोः	पितृषु
हे पितः !	हे पितः !	हे पितरौ !	हे पितरः !

दकारान्तः पुल्लिङ्गः तद् शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	सः	तौ	ते
द्वितीया	तम्	तौ	तान्
तृतीया	तेन	ताभ्याम्	तैः
चतुर्थी	तस्मै	ताभ्याम्	तेभ्यः
पञ्चमी	तस्मात्	ताभ्याम्	तेभ्यः
षष्ठी	तस्य	तयोः	तेषाम्
सप्तमी	तस्मिन्	तयोः	तेषु

दकारान्तः स्त्रीलिङ्गः तद् शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
सा	ते	ताः	
ताम्	ते	ताः	
तया	ताभ्याम्	ताभ्यः	
तस्यै	ताभ्याम्	ताभ्यः	
तस्याः	ताभ्याम्	ताभ्यः	
तस्याः	तयोः	तासाम्	
तस्याम्	तयोः	तासु	

मकारान्तः पुल्लिङ्गः किम् शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	कः	कौ	के
द्वितीया	कम्	कौ	कान्
तृतीया	केन	काभ्याम्	कैः
चतुर्थी	कस्मै	काभ्याम्	केभ्यः
पञ्चमी	कस्मात्	काभ्याम्	केभ्यः
षष्ठी	कस्य	कयोः	केषाम्
सप्तमी	कस्मिन्	कयोः	केषु

मकारान्तः स्त्रीलिङ्गः किम् शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
का	के	काः	
काम्	के	काः	
कया	काभ्याम्	काभिः	
कस्यै	काभ्याम्	काभ्यः	
कस्याः	काभ्याम्	काभ्यः	
कस्याः	कयोः	कासाम्	
कस्याम्	कयोः	कासु	

मकारान्तः नपुंसकलिङ्गः किम् शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	किम्	के	कानि
द्वितीया	किम्	के	कानि

मकारान्तः नपुंसकलिङ्गः तद् शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
तत्	ते	तानि	
तत्	ते	तानि	

*शेषं पुल्लिङ्गवत्

तकारान्तः पुल्लिङ्गः भवत् शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	भवान्	भवन्तौ	भवन्तः
द्वितीया	भवन्तम्	भवन्तौ	भवतः
तृतीया	भवता	भवद्भ्याम्	भवद्भिः
चतुर्थी	भवते	भवद्भ्याम्	भवद्भ्यः
पञ्चमी	भवतः	भवद्भ्याम्	भवद्भ्यः
षष्ठी	भवतः	भवतोः	भवताम्
सप्तमी	भवति	भवतोः	भवत्सु
संबोधनम्	हे भवान्	हे भवन्तौ	हे भवन्तः

नकारान्तः स्त्रीलिङ्गः राजन् शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
राजा	राजानौ	राजानः	
राजानम्	राजानौ	राजः	
राज्ञा	राजभ्याम्	राजभिः	
राज्ञे	राजभ्याम्	राजभ्यः	
राज्ञः	राजभ्याम्	राजभ्यः	
राज्ञः	राज्ञोः	राज्ञाम्	
राज्ञि	राज्ञोः	राज्ञसु	
हे राजान्	हे राजानौ	हे राजानः	

Write एकवचनम्, द्विवचनम्, बहुवचनम् (Complete this)

विभक्तिः	शब्दाः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	बाल			
द्वितीया	पवन			
तृतीया	पुत्र			
चतुर्थी	सैनिक			
पञ्चमी	भवन			
षष्ठी	चक्र			
सप्तमी	चरण			

Write एकवचनम्, द्विवचनम्, बहुवचनम्

विभक्तिः	शब्दाः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	तारा			
द्वितीया	ग्रीवा			
तृतीया	पादुका			
चतुर्थी	चटिका			
पञ्चमी	उमा			
षष्ठी	ललना			
सप्तमी	बाला			

Write एकवचनम्, द्विवचनम्, बहुवचनम्

विभक्तिः	शब्दाः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	कवि			
द्वितीया	मुनि			
तृतीया	भानु			
चतुर्थी	सिन्धु			
पञ्चमी	हरि			
षष्ठी	कपि			
सप्तमी	जलधि			

Write विभक्ति & वचनं of the following words. (also write the prepositions)

पुल्लिङ्गः

मृगस्य =	गजैः =
बालकानां =	बालकानां =
वृक्षात् =	क्षेत्रात् =
पर्वते =	मेघाय =
छात्रेभ्यः =	पुस्तके =
उटजान् =	ग्रन्थाः =
नृपाय =	कलमस्य =
शिक्षकेन =	ग्रामैः =
उदरं =	मीनान् =
उद्यानेषु =	सैनिकेभ्यः =

स्त्रीलिङ्गः

कमलायै =	छात्राः =
कान्तायाः =	खट्वायां =
मालाभिः =	शारदायाः =
वाटिकायां =	सीतां =
कलया =	यात्रायै =
बालिकानां =	बालिकाभिः =
शिलाभ्यः =	छात्रासु =
ललनायाः =	अम्बायाः =
वृद्धासु =	घण्टाभ्यः =
शिक्षां =	गायिकानां =

मिश्रित-अभ्यासः

छात्रेषु =	पिकस्य =
बालकानां =	मकरान् =
नगरस्य =	वसुधायै =
वृक्षात् =	सर्पाणां =

लतायाः =
छात्रासु =
देवताभ्यः =
चोरात् =
देवे =
विद्यया =

दिशाभ्यः =
बकेषु =
प्रजासु =
नृपैः =
निशायां =
खगेभ्यः =

मिश्रित-अभ्यासः

धेनवे =
विधिभ्यः =
शत्रुभिः =
गुरोः =
वाण्यां =
भातुः =
साधूनां =
रविभिः =
जलधौ =
मुनये =

कवेः =
पितृणां =
मतौ =
वायवे =
कीर्त्याः =
पशुषु =
नदीः =
स्वसृः =
जानक्याः =
भानवे =